

Ekonomi nasıl kurtulmaz?

Ekonomik kriz söylentileri, beraberinde çözüm arayışlarını da getirdi. Öncelikli hedef dövizdeki yükselişin durdurulması. Hükümet kriz beklentilerinin gerçeği yansıtmadığını ve durumun geçici olduğunu söylemeye çalışsa da, Cumhurbaşkanı Erdoğan dâhil hemen herkesin gündeminde bu var.

Peki, çaresi ne? Altına mı geçilmeli? Herkes dolar mı bozdurmalı? Sürekli tüketim mi yapılmalı? Bu arada bazıları, yıllardır söylenegelelen bir şeyi, 'Avrupa'daki Türklerin döviz göndermesini' dile doladı yeniden. Böyle bir şey mümkün mü? Pek mümkün görünmüyor. Zira Avrupa'daki Türkler, düşündüğünüz kadar zengin değil...

EFE YİĞİT'İN HABER ANALİZİ 2, 3 VE 4'TE

Avrupa'daki Türkler döviz göndererek ekonomiyi kurtarabilir mi?

EFE YİĞİT

EfeYigit@Tr724.com

Türkiye'nin son günlerde karşı karşıya olduğu ekonomik problemler arasında en çok göze çarpanı, döviz kurlarındaki yükseklik. Buna yönelik çözüm, yine Twitter'dan geldi. İnsanlar Twitter kampanyaları ile dövizlerini bozdurmaya teşvik ediliyor. Zira bu yük, Merkez Bankası'nın tek başına altından kalkabileceği bir yük değil.

Habertürk'ün haberine göre, şahsi hesaplarda 80 milyar dolar, şirket hesaplarında ise 93 milyar dolar olduğu tespit edilmiş. Buna göre döviz yatırımını en çok seven iller Kayseri, Kırşehir, Nevşehir ve Yozgat. Toplam 173 milyar dolarlık döviz mevduatının yaklaşık yarısı İstanbul'da. Peki, bu dövizler bozdurulursa doların ateşi düşer mi? Kısa vadede, evet. Küçük bir şoklama etkisi olabilir. Ama uzun vadede, yine yapısal şartlar etkili olacaktır.

'ALTINA GEÇELİM'

Dünkü konuşmasını ekonomideki duruma ayıran Cumhurbaşkanı Erdoğan da, iş adamlarına seslenerek, "Gelin altını piyasaya sokalım. Döviz ile borçlanmayı bırakalım. Yaşadığımız bu süreci birlikte dayanışma içinde atlatalım. Topraklar bizim hepimiz kardeşiz" çağrısında bulundu. Yani dövizin yerine altınların devreye sokulmasıyla, Türkiye'nin ekonomisinin düzeleceğini iddia etti.

Mega projeler olarak sunulan 3. Köprü, 3. Havaalanı gibi yatırımlardaki 'devlet garantisi' de dolar üzerinden.

MEGA PROJELERİ TL ÜZERİNDEN YAPSAK?

Tabii burada pek de gündeme gelmeyen bir konu şu: Mega projeler olarak sunulan 3. Köprü, 3. Havaalanı gibi yatırımlardaki 'devlet garantisi' de dolar üzerinden. Sanırım Cumhurbaşkanı, işadamlarına yaptığı çağrıyı, bu ihaleleri alan yakın dostlarına da yapacaktır ve buralardaki devlet garantileri TL'ye çevrilecektir.

KAMU İSRAFI NE OLACAK?

Erdoğan bir de, her evin önünde 3 araba durduğunu, bunun israf olduğunu iddia etti. Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in 'çerez parası' diyerek küçümsemediği makam araçlarının devlete maliyetini hesaplayınca da, 'israf ekonomisi' kavramı akıllarına geliyor mu acaba?

2009'DA TEĞET GEÇMİŞ MİYDİ, GEÇMEMİŞ MİYDİ?

En şaşırtıcı çıkışlardan birini ise Başbakan Yardımcısı Numan Kur-

tulmuş yaptı. Dünyada su krizi, gıda krizi çıkabileceğini savunan Kurtulmuş, 2009'daki gibi krizin teğet geçeceğini savundu. Doların yükselmesini de Trump'ın getirdiği belirsizliğe bağladı. Tabi Numan Kurtulmuş o günleri geride bıraktı ama 2009'da, "Kriz bizi teğet geçecek" diyen Tayyip Erdoğan'a, "İktidar partisi kriz teğet geçti derken milletten uzak bir tablo sergiliyor" şeklinde çıkışmıştı. O zamanki argümanı, kredi kartı borçlusu milyonlarca insandı.

AVRUPA'DAKİ TÜRLERE BİR BAŞVURALIM...

Haliyle mevcut 'döviz krizini' nasıl bertaraf edeceğimizle ilgili son çare, Avrupa'daki Türklere kaldı. Bu konuda en net çağrı, Ankara Belediye Başkanı Melih Gökçek'ten geldi. Alman bankalarındaki paraların çekilmesini talep eden Gökçek'e, Dünya Türk İş Konseyi'nin (DTİK) Avrupa Komitesi de destek verdi. DTİK Avrupa Başkanı Suat Şahin, Avrupa'daki Türklere, hesap açıp Türkiye'ye 1,000'er Euro göndermelerini istedi. Twitter'da hoş giden bu kampanya, Avrupa bankalarında Türklere 300 milyar Euro paraları olduğu iddiasıyla güçlendirildi. Fakat işin iç yüzü o kadar iç açıcı değil.

Resmi verilere göre yurtdışında 6 milyon 122 bin Türk yaşıyor. Ve bunun sadece 1,5 milyonu aktif olarak çalışıyor. Türklere arasında işsizlik oranı buldukları ülkelerin ortalamasının çok üstünde. Örneğin Almanya'da genel işsizlik oranı yüzde 6 civarında seyrederken, Türklere arasında bu oran yüzde 20'lerde.

TÜRKİYE'YE GELEN PARA AZALİYOR

Türkiye tarafından hala 'gurbetçi' olarak tanımlanan Avrupalı Türklere, 1970 ile 2000 yılları arasında yurtdışından gönderdikleri paralarla ülke ekonomisine çok ciddi katılarda bulundular. Ancak gurbetçilerin aynı katkıyı günümüzde de sürdürdüğünü söylemek çok zor. 1998'de yurtdışında yaşayan 2,8 milyon gurbetçi, Türkiye'ye 8,2 milyar dolar para göndermişti. Bu miktar, 2012'de yurtdışında yaşayan Türkiye kökenli göçmen sayısı neredeyse 2 kat artmasına rağmen 961 milyon dolara kadar geriledi.

Resmi verilere göre yurtdışında 6 milyon 122 bin Türk yaşıyor. Ve bunun sadece 1,5 milyonu aktif olarak çalışıyor.

Almanya'da yaşayan yaklaşık 3 milyon Türk'ün yıllık kazancı 18,4 milyar Euro olarak tahmin ediliyor. Bunun 16,4 milyar Eurosu ihtiyaçlar için harcanırken, 1,8 milyar Euro tasarruf ediliyor. Yine Almanya'da yaşayan Türklere yüzde 40'ı fakirlik sınırında. Daha acı bir gerçek ise şu: Avrupa'da yaşayan Türklere

ekonomik durumuyla ilgili Türkiye'nin elinde resmi bir bilgi ve belge bulunmuyor. Bilinenler, başka devletlerin ya da kuruluşların çalışmalarından yansıyanlar.

Devletin resmi verilerinden yola çıkarak bir hesap yapalım. Yurtdışında 1,5 milyon çalışan Türk var. Hepsini istisnasız 1,000 Euro gönderse toplam 1,5 milyar Euro eder. Bu rakam 80 milyonluk bir ülkenin ekonomisini düzeltmek için bir anlam ifade etmez zaten. Peki, neden Avrupalı Türklere Türkiye gönderdikleri paralar azalıyor?

İŞTE NEDENLERİ...

DEĞİŞEN KUŞAK

Ağırlıklı olarak 1960'ların sonlarına doğru 'mihafir işçi' olarak Avrupa'ya gelen Türklere ortak özellikleri; kırsal kesimden olmaları ve yalnız gelmeleri idi. Sevdiklerini 'sılada' bırakan bu isimlerin Avrupa'ya gelmesiyle, 'evin geçimini' sağlayacak kimse kalmamıştı. Zor şartlar altında çalışan Türklere, azami tasarruf ederek kazançlarının önemli bir bölümünü Türkiye'deki ailelerine gönderiyordu.

1970'lerin sonlarında eşlerini ve çocuklarını yanlarına getiren Türklere, artık 'başlarını sokacak' bir

ev sahibi olmak için anavatana para göndermeye başladı. Çoğunlukla yapılan evin kat sayısı, sahip olunan erkek çocuk sayısı ile eşit oluyordu. 1980'lerden sonra doğan 'Avrupalı Türklere' ise Türkiye'de bakacak kimseleri kalmadığı ve zaten babalarından kalma bir evleri olduğu için eğer varsa paralarıyla Avrupa'da ev sahibi oluyor.

BÜROKRATİK ENGELLER VE TÜRKİYE'YE AYAK UYDURAMAMA

Türkiye'nin ekonomik sıkıntılarla uğraştığı, enflasyonun çift rakamlı olduğu, dövizin altın günlerini yaşadığı dönemde Avrupalı Türklere oldukça iyi pa-

© Fotoğraf: Robert de Hartogh / Hollanda Fotoğraf Müzesi

1970'lerin sonlarında eşlerini ve çocuklarını yanlarına getiren Türkler, artık 'başlarını sokacak' bir ev sahibi olmak için anavatanına para göndermeye başladı.

ralar kazandı. 1990'ların başında fabrika işçiliğinden işadamlığına terfi eden Türkler, kazançlarını hem Türkiye'de değerlendirmek hem de ekonomiye katkı sağlamak için harekete geçtiler.

Yılların birikimleriyle Türkiye'ye gelen bu kişiler, Avrupa'da olduğu gibi 'oyunun kuralına' göre oynadığını sanıyorlardı. Türkiye'nin ticari ortamını bilmeyen 'gurbetçiler' dolandırıcıların ağına ve devletin bitmek tükenmek bilmeyen bürokratik engellerine takıldılar. Tüm engelleri aşanlar, bu kez piyasayı bilememenin faturasını ödeyip birikimini eritti. Büyük hayallerle girilen ticari yoldan iflas etmiş olarak geriye dönüldü.

BANKA VE HOLDİNGLER

Faizi sorun olarak görmeyenlerin en önemli adresi Cem Uzan'ın İmar Bankası oluyordu. Bu tercihte bankanın dövize verdiği yüksek faiz önemli rol oynuyordu. Cem Uzan'ın içini boşaltmasından dolayı bankanın TMSF'nin kontrolüne geçmesiyle faizle sorunu olmayan kesimin Türkiye'ye para akışında ciddi bir azalma oldu.

Faizle arasına mesafe koyan Türklerin adresi ise 'İslami holdingler'di. Birikimlerini 'yastık altında' tutan bu kesim için 1990'ların başında Yozgat ve Konya merkezli holdingler adeta oksijen çadırıydı. 'Yüksek kâr' oranı bu tercihte önemli rol oynadı. 'İslami' propaganda ile yüksek miktarda döviz

akışı Türkiye'ye geldi. Broşürler üzerinden toplanan paraların geri dönüşümü olmazken, ölü yatırımlara bağlanan milyonlardan dolayı holdingler birer birer kepenk kapattı.

Holdinglede krizinin akabinde TBMM'de kurulan Araştırma Komisyonu'nun 300 sayfalık raporuna göre, 42'si tabela holdingi olmak üzere toplam 62 holdingin 150-200 bin kişiyi 5 milyar Euro civarında dolandırdığı tahmin ediliyor. Bu rakamın çok daha fazla olduğunu savunanlar da var.

BULUNDUKLARI ÜLKEYE YATIRIM

Eğitimlerini buldukları ülkede alan Türklerin, gelecek planında 'anavatan' Türkiye artık yer tutmuyordu. 1970'lerde 'misafir işçi', 1980'lerde 'göçmen', 1990'larda 'yabancı' kategorisine tabi tutulan Türkler, millenyumla birlikte artık 'Yeni Avrupalı' olarak tanımlandı. Bu tanım aslında Türklerin gerçekleştirdiği sosyal değişimi de özetliyordu.

Kendilerini Avrupalı Türkler olarak tanımlayanlar, buldukları ülkeleri memleket olarak görmeye başladılar. Tıpkı kendileri gibi çocuklarının da buldukları ülkede eğitim almasını isteyen bu isimlerin emlak alımında tercihleri Avrupa oluyordu. Aldıkları eğitim ve ticari hayattan dolayı gelir seviyesi normalin üstünde olan Türklerin tamamına yakını buldukları ülkede ev sahibi oldular.

BARBAROS J. KARTAL

SiyahBeyaz@Tr724.com

ÖNCE SORDU, RİCA ETTİ, SONRA DA UYARDI!

Evet eğer böyle formülüze edersek havuzdaki herkesi kurtarmış oluruz diye düşünüyorum. Onca yalabalıklarına ve yalan haberlerine rağmen bir havuz çalışanı olmanın zorluklarını ileride arkadaşların itiraflarından öğreneceğiz. Acaba bugün “rica” diye yazan arkadaşlar nasıl bir fırça yemişlerdir.

Yukarıda sizin bizim paramızla beslediğimiz 3 devlet gazetesinin bir haber ile ilgili başlığı var. Elbette gazeteler farklı başlıklar kullanır ama mana bu kadar değişir mi? Şimdi biraz reel politik açılarından olayı inceleyerek hangi başlık biraz daha doğru duruyor bakalım.

Bu arada İslamcılarının en belirgin özellikleri, arada bir Filistin-Gazze hassasiyeti gösterip perde arkasından İsrail ile iş tutmaktır. Meydanlarda İsrail ile ilgili her türlü kabadayılığı yapıp kapalı kapılar arkasından başka pazarlıklar yaptıkları gibi. Sadece Erdoğan değil Ortadoğu'daki birçok Arap li-

der de benzer şeyleri yaptığı için İsrail tarafı söylemden ziyade icraate ve kazanımlarına bakar. “İsrail sevseniz de sevmeseniz de bir devlettir ve bölgede bir gerçekliktir” dendiğinde ne Siyonistliğiniz kalır ne de hainliğiniz ama dünya siyaseti ve diplomasi bunu öngördüğünde “kardeşim kavga etsek eleştiri iyi geçinsek eleştiri” tarzı şirinlikler yaparlar. İşin doğrusu her ülke ile karşılıklı çıkarlar doğrultusunda ilişkide bulunacaksınız. Sabahtan akşama politika değişmeyecek, duygusallığı bir kenara bırakacaksınız.

Evet gelelim haberlerimize:
İSRAİL'DEN RİCA:

Evet şu an ki Erdoğan'ın pozisyonuna en şık oturan ifade bu. Mavi Marmara davasının 20 milyona bağlanıp bütün mürettebatın satılmasını atlatmaya çalışan İslamcı tayfa bunu sindirmekte çok zorlanmaz. Erdoğan şu an İsrail'den ancak bir şeyi rica edebilir.

ERDOĞAN SORDU:

Bu da epey mantıklı bir başlık. “Sayın Rivlin, yahu ezan yasağı falan diyor arkadaşlar nedir bu işin aslı bir de sizden dinleyeyim?” tarzı bir soru olabilir.

ERDOĞAN UYARDI:

Yok bu biraz fazla olmuş. Çünkü Erdoğan’ın İsrail’e yapmış olduğu bütün uyarıların ne kadar boş olduğunu malesef bütün dünya da biz de gördük. Hadi uyardı diyelim, yapmazlarsa ne yapacak? Gazze’yi mi gidecek, hani 3 yıl gideceğim deyip gidemediği gibi? Hakikaten bir Gazze gezisi vardı n’oldu o gezi? Dün Erdoğan yaptığı konuşmada bütün ümmeti Mescidi Aksa’ya ziyarete davet etti. Bunu da belirtelim.

Havuzculara bir not daha: Şimdi rica başlığı atıp asık surat olmamış aynen uyardı deyip sırttan bir foto olmadığı gibi. Biraz daha dikkat lütfen.

En komiği de Erdoğan’n telefon haberinden önce yaşanan gelişmeleri telefon sonrasına koyup Erdoğan’ın başarısı olarak sunmak olmuş. Meseleyi biraz incelediğinizde, tekliğin İsrail meclisindeki aşırı sağcı partisinin bu yasağın Yahudi ritüellerini kapsama ihtimaline karşı çıkmasıyla ertelendiğini okuyoruz.

Ben şahsen Erdoğan’ın bu performansına karşı İsrail tarafından minik bir jest bekliyorum. Erdoğan’ın elini güçlendirmek için Erdoğan’ın tepe tepe kullanacağı mütevazı bir güzellik yapabilir İsrail.

2

ELİMİZDE KANITLAR VAR

Eğer AKP’li bir yetkili bu sözü söylüyorsa bilin ki birazdan yalan söylemeye başlayacak. Numan Kurtulmuş, Suriye’de askerlerimize yapılan saldırı ile ilgili olarak bizzat Putin’in saldırının Rusya ve Suriye ile ilgisi olmadığını teyit ettiğini açıklamış. O esnadaki bütün hava hareketlerinin kaydının olduğunu, araştırmanın devam ettiğini söylemiş.

Birazcık havacılıktan anlayanların güldüğü gibi, bir uçağın nereden kalktığını hangi menşeli olduğunu çözmek bir hafta sürmüyor. Rus basını da Putin’in Erdoğan’ı ikna ettiğini iddia ettikten sonra saldırının arkasında ABD’nin olabileceğini söylemiş. Rus uçağını düşürmemizin yıldönümünde aynı saatte ve aynı dakikada askerlerimize karşı yapılan saldırının kim tarafından yapıldığını araştırdığımızı ve bir sonuca ulaştığımızı-

zı varsayalım:

Şangay İşbirliği Örgütü’ne ‘bizi alın kurtulalım’ dediğiniz Rusya çıkarsa ne yapacaksınız?

“Ey Esed”le başlayıp geçiş döneminde Esad olabilir dediğiniz Esed çıkarsa ne yapacaksınız?

Ya da ABD’in çıktığını görüp yeni dönemde çalışmayı dört gözle bekliyoruz dediğiniz Trump’a, Obama’yı mı şikayet edeceksiniz?

Maalesef Türkiye’ye herkesten ayar yiyen bir ülke haline getirildi. Kime kafa tuttuysak daha geri bir pozisyona çekildik. Şimdi za-

vallı mültecileri kullanarak AB’ye karşı ipleri tamamen koparmaya çalışıyoruz. İnsanların canı ve bedeni üzerinden pazarlığın iğrençliği bir yana sadece ihracatımızın yüzde 60’ını gerçekleştirdiğimiz AB ile işlerinin bozulmasının etkisini düşünmek bile istemiyor insan. AB’yi sadece bir demokrasi kulübü gibi görüp ‘ne güzel kurtuluyoruz’ havası yine diplomasi bilmemek dünyayı okuyamamak ile sonuçlanacak. Şimdi-den söylemesi.

3 ARANIZDA ÇİKOLATALI GOFRET SEVMEMEYEN VAR MI?

Erdoğan’a darbe gecesi suikast düzenlenmesi ile ilgili iddianame tamamlanmış. Neredesinden tutsan elinde kalan iddianameye geçmeden önce defalarca dile getirilen bir gerçeği tekrar vurgulamak lazım.

Şimdi iddia ediliyor ki, Cemaat’in askerleri Erdoğan’ı öldürmek için kalktı İstanbul’dan Marmaris’e uçtu. Yine deniyor ki Erdoğan’ın dibinde kendisini korumak ve hizmet etmekle görevli 5 yaverden 4’ü de Cemaat’ten. Şimdi iddiaya göre Erdoğan’a bu kadar yakın olan Cemaat yok darbeymiş yok Akıncı Üssüymüş yok bilmem ne imiş neden bu kadar uğraşsın ki? Bu ve bunun gibi yüzlerce soru ileride çok şey ifade edeceği için şimdilik sadece not edip geçelim.

Yine bugünkü gazetelerden öğreniyoruz ki çok sağlam 37 adam seçilmiş. Bunlar o kadar sağlam ki yolda giderken başlarındaki adam “Aranızda Hizmet Hareketine mensup olmayan var mı?” diye soruyor. Yahu o kadar adam devşirdiniz hala şu jargonu öğrenemediniz gitti. Böyle konuşmuyoruz kardeşim aramızda. Yok kanaat önderi yok kainat imamı. Araya kendiniz ekleme yapınca çok sırtıyor. Neyse demek bu kadar sağlam adamlar ki birbirlerine, birbirlerini soruyorlar.

En komik ifade şu “Kararlı duruşları ve yanlarındaki silahlardan dolayı eylemin suikast amaçlı olduğu kesinlik kazanmış”. Yahu ne kararlılığı!!! Adamlar otelin yerini bulamadı. Google Maps’a yazıyorsun otelin yerini 5 saniyede görüyorsun. Daha gittikleri yeri bilmeyen neden gittiklerini bilmeyen adamlarda ne kararlılığı Allahını seversen... Ya da o kadar kararlılar ki Erdoğan İstanbul’da açıklama yaparken oteli anca bulabilmişler, en azından maksat hasıl olsun diye otele saldırmışlar. Bu her şeyi anlatmıyor mu?

En komiği de “Bu adamlar SAT komandosu, tam bir ölüm makinesi, asla bulunamazlar, aylarca saklanabilirler” diye haberler çıktıktan 1 saat sonra bizim SAT’çılar bir deri bir kemik baygın vaziyette bulundular. Kardeşim hani siz yılan yiyordunuz, kurbağa pişiyordunuz? Büyük bir kumpasa kurban gittikleri anlaşılan bu askerlerin işi gerçekten zor. Darbe marbe neyse de Erdoğan’a suikast affedilecek bir suç değil!

ERHAN BAŞYURT

ErhanBasyurt@Tr724.com

TEHDİT DİLİ ve batağa saplanmak!

Türkiye, demokrasiden uzaklaştıkça, iç politikada otoriterleşme arttıkça, dış politikada da yalnızlaşıyor ve batağa saplanıyor.

Evrensel ortak değerlerden, temel insani haklardan uzaklaşmanın, siyasette akliselimi terk etmenin kaçınılmaz faturası bu...

***

Avrupa Birliği ile üyelik müzakereleri yürüten Türkiye'nin düşürüldüğü duruma bakın!

Avrupa Parlamentosu, Türkiye ile müzakerelerin dondurulması yönünde tavsiye karar aldı.

Üyelik müzakereleri zaten uzun süredir **'askıda'**, dondurulması üyelik vizyonunun büsbütün kaybedilmesi demek.

***

Siyasilerimiz, dış politikada **'bullying - zorbalık, kabadayılık'** dilini o kadar içselleştirdiler ki, diplomasiyi **'tehdit'** sanıyorlar.

İngiltere gibi **'Brexit'** yani AB'den çekilmeyi, yıl sonu gibi referanduma götürmeyi öneriyorlar.

İngiltere gibi güçlü ekonominin bile sarsıldığı böyle bir kararın, zayıf Türk ekonomisine nasıl bir darbe vuracağının farkında bile değiller.

Avrupa Parlamentosu'nun, kararına yönelik ifalar de diplomatik nezaketten çok uzak.

AB ile ilişkileri geliştirmekten sorumlu AB Bakanımız bile tam üyelik statüsünden tedrici çekilmenin en iyisi olduğunu savunuyor!

***

Oysa çok değil dört ay önce Haziran ayının sonunda **'çiçeği burnunda'** Başbakan Binali Yıldırım AKP Grup Toplantısı'nda bakın ne diyordu:

"Bu dönem dostlarımızı arttıracacağız, düşmanlarımızı azaltacağız. Bu doğrultuda çalışmalarımız hız kesmeden devam ediyor, bunda sonra da devam edecek. Akdeniz'i çevreleyen bütün komşularımızla ilişkileri geliştireceğiz..."

Başbakan Yıldırım 11 Temmuz'da da AK Parti Siyaset Akademisi'nde ilk dersi verirken şöyle diyordu;

“Halkın, Türk milletinin sesine kulak verildi, nihayet normalleşme sürecini sağlamış olduk. Irak'la, Suriye, Mısır'la, bölgedeki ülkelerle kavga etmemiz için bir neden yok. Allah'a şükür her şey yolunda gidiyor...”

***

Gülmeyin, ağlanacak bu halimize!

***

Türkiye, Suriye topraklarına askeri operasyon yapıyor.

Rusya destekli Esed'in uçakları, askerimize bomba yağdırıyor.

Suriye ile 'fiili savaş' durumundayız yani...

Türkiye, Musul krizi nedeniyle Irak'la da büyük kriz yaşadı.

Musul operasyonuna dahil olmak isteyen Türkiye'ye, Bağdat yönetimi karşı çıkmakla kalmadı Başika'dan da askerimizin çekilmesini istedi.

'Gerekirse savaşırız...' dediler.

***

Peki, Bakan Yıldırım dört ay önce **'dostlarımızı artıracacağız'** açıklamasını niye yaptı.

Kelimenin tam manasıyla bu bir algı operasyonuydu.

İsrail'e verilen tavizi, Rusya'dan dilenen özürü perdelemek için 'normalleşme sürecine' giriyoruz dediler.

İsrail ile barışıldı, Rusya ile gerginlik azaltıldı ancak İslam ülkesiyle kavga büyütülüyor.

Mısır'la barış adımı atılmadı bile...

Türkiye tarihinin en büyük 'dindar' tasfiyesini yapan 'Siyasal İslamcı' iktidar, dış politikada da İslam dünyası ile ilişkileri dibe vurdu.

Irak'ın, Suriye'nin, Libya'nın bu hale düşmesinde maalesef ciddi hataları ve katkıları var.

***

'Normalleşme' yerine 'tehdit' dilini devam ettirmekle kalmıyor, artık Müslüman mültecileri AB'ye karşı silah olarak kullanıyorlar.

“Kapıları açarız” diyorlar.

Yüzbinlerce kendi vatandaşına keyfi yurt dışına çıkış yasağı koyan iktidar, tüm dünyada nasıl komik duruma düştüğünün farkında değil.

Kendi vatandaşına merhamet etmeyen, onbinlerce insanı suçsuz yere hapse atan, yüzbinlerce insanın hayatıyla hukuksuzca oynayanlar, gariban mültecilere ne yapmaz!

Dış politikayı iç siyasette istismar malzemesi yapmaktan vazgeçemedikleri, demokrasiye dönüş yapmadıkları sürece de, ne içeride huzur sağlanır ne de dış politikamız bataktan kurtulur.

BEYEFENDİ'DEN SATILIK

İşine geldiği zaman "Emri ben verdim", "Muhatabı benim" diyerek bütün krediyi üzerine alan Erdoğan, işine gelmediği zaman da "Kandırıldım", "Ben yapmadım, o yaptı", "Haberim yoktu" gibi bahanelerle tezgâhı toplayıp kaçıyor.

ALİ ADİL ÇAKAR

AdilCakar@Tr724.com

Kamuoyunda **'tecavüzcülere af yasası'** olarak bilinen düzenleme, yoğun tepkiler üzerine geri çekildi. İki hafta önce, AKP milletvekilleri tarafından **"Beyefendi'nin onayı var"** denilerek ansızın, gece yarısı Meclis'e getirilen yasa teklifi, yine Beyefendi'nin müdahalesi ile rafa kalktı. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın direktifiyle dar bir kadronun çalıştığı, Başbakan Binali Yıldırım'ın dahi sonradan haberinin olduğu iddia edilen **'konu'** şimdilik kapandı.

Fakat burada kapanmayan bir parantez var ki o da **'Beyefendi'nin satışları'**. İşine geldiği zaman **"Emri ben verdim"**, **"Muhatabı benim"** diyerek bütün krediyi üzerine alan Erdoğan, işine gelmediği zaman da **"Kandırıldım"**, **"Ben yapmadım, o yaptı"**, **"Haberim yoktu"** gibi bahanelerle tezgâhı toplayıp kaçıyor. Ona güvenip iş yapan adamları da ortalıkta kalakalıyor. Kimi zaman başbakan, kimi zaman bürokratlar kimi zaman da milletvekilleri günah keçisi ilan edilirken **'esas oğlan'** her zamanki gibi poz kesmeye devam ediyor.

Gizli servislerin ve mafyanın bir kuralı vardır. Güvenilir bir elemana önemli ama pis bir iş verilirken, **"Herhangi bir şekilde yakalanacak olursan seni tanımıyorum"** denir.

Erdoğan'ın siyaset yapma biçimi de benzer. On yıllardır **'övgüler ona, şikâyetler müesseseye'**...

BEKİR BOZDAĞ 'TECAVÜZCÜ DOSTU' OLARAK KALAKALDI

Başından beri **"Beyefendi'nin onayı var"** diyerek yasa değişikliğini sahiplenen, bu uğurda **"küçüğün rızası"** gibi skandal bir ifadeyi bile içine sindiren Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, bu pazarın son kurbanlarından. Gelen tepkiler üzerine **"Bozdağ'ı tanımayan"** Erdoğan, önergenin Meclis'te görüşülmesinden bir gün önce **"Hükümet eleştirileri dikkate almalı. Konu yeniden ele alınmalı. Sorun, geniş bir mutabakat içerisinde çözülmeli"** tavsiyelerinde bulundu. Hükümet bir anda **'tecavüzcü'** gibi ortalıkta kalırken Beyefendi yine **"Bırakın ulen kızı!"** diye efelelenen kahramana dönüştü.

Erdoğan'ın siyasî hayatı da, malumunuz, bir satışla başladı. **"Milli Görüş gömleğini çıkardım"** deyip geçmişteki bütün günahları merhum Erbakan'ın sırtına yüklemişti. Milli Görüş ise **"Hoca'yı satanı biz de satarız"** sloganları ile Erdoğan'ı tel'in ededurdu. Ancak nafile. Aradan geçen yıllardan sonra, Saadet Partisi tabanını Erdoğan'a kaptırdı.

HANİ BU DAVALARIN SAVCISIYDI?

Yine aynı Erdoğan, Ergenekon, Balyoz davaları görülürken **“Ben bu davaların savcısıyım”** dedi. Türkiye'nin demokratikleşmesi adına önemli bir viraj olarak kabul edilen bu davalar ona oy kazandırırken her yönüyle sahipleniyordu. Fakat 17-25 Aralık'ta yolsuzlukları ortaya çıkınca, Ergenekon'la ittifak kurup **“Ben yapmadım, Cemaat yaptı. Cemaat size kumpas kurdu”** deyiverdi. Eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un tutuklanmasını kendisinin istediğini Başbuğ dahi bilirken çıkıp **“Bunu yapanları tarih affetmez”** diyecekti.

ÇÖZÜMÜN RANTI TÜKENİNCE

Aynı şekilde, KCK operasyonlarının emrini de kendisi verdiği halde çözüm sürecinde **‘bıçağı’** yine Cemaat'in eline tutuşturmakta tereddüt göstermedi. Çözüm'ün rantı tükenip **‘Başkanlık için ütülmesi gereken milliyetçi oylar’** dönemi başlayınca bu kez valileri günah keçisi ilan etti. **“Valiler, kendilerine verdiğimiz talimatlar gereği terör örgütünün üzerine gitmediler”** diyen kendisi değilmiş gibi birkaç gün sonra, **“Bölgedeki kamu görevlilerinin gelişmeleri eksik, yanlış değerlendirmesi zafiyete yol açtı”** deyiverdi.

Çözüm süreciyle ilgili bir başka satış, Dolmabahçe mutabakatında geldi. Kendisinden habersiz başını bile kaşıyamayan Başbakan Yardımcısı Yalçın Akdoğan, İçişleri Bakanı Efkân Ala ve Grup Başkan Vekili Mahir Ünal'ın kendisinin bilgisi olmadan HDP İmralı heyetiyle 28 Şubat 2014 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda ortak açıklama yaptığını iddia etti. O fotoğraf için daha sonra **“Yanlış oldu”** dedi. Selahattin Demirtaş ise **“Erdoğan, oradaki oturma düzenini bile biliyordu”** ifşaatında bulundu. Zaten aksi düşünülemezdi. Sonrasında Akdoğan, Ala ve Ünal'ın 3'ünü de bakanlıktan aldı.

POLİS DESTAN YAZMIŞTI HANİ?

Gezi olayları sırasında orantısız şiddet kullanmakla eleştirilen polisler sahne çıkmış ve **“Emri ben verdim”** demişti. Fakat onun emriyle ateş eden havuz medyası daha sonra aynı polisleri **‘paralel’** ilan etti. Beyefendi çıkıp da **“Hayır, emri ben vermiştim, siz ne yapıyorsunuz?”** demedi. Zira böylesi daha çok işine geliyordu.

RUSYA'YLA BİR ÖYLE, BİR BÖYLE

Rus uçağı düşürüldüğünde de **“Aynı ihlal bugün yapılsa Türkiye yine bu karşılığı vermek durumundadır. Hava sahamızı ihlal eden Ruslar'dan özür dilemeyeceğiz”** dedi. O zamanki hamasi havada yelkenini doldurabildiği kadar doldurdu. Aylar sonra Rusya önünde diz çöküp **“Uçağı biz düşürmedik, paralel pilot düşürdü”** diyerek özür diledi. Artık yelkenini başka yönden doldurması gerekiyordu.

“Valiler, kendilerine verdiğimiz talimatlar gereği terör örgütünün üzerine gitmediler” diyen kendisi değilmiş gibi birkaç gün sonra, “Bölgedeki kamu görevlilerinin gelişmeleri eksik, yanlış değerlendirmesi zafiyete yol açtı”

İSRAİL'LE MUHTEŞEM FİNAL

Mavi Marmara olayındaki satışı da yine dilelere destan oldu. İsrail'le ipleri koparan, 9 kişinin katledildiği Mavi Marmara saldırısından sonraki süreçte Erdoğan hep **‘parsayı toplayan’** olmuştu. İsrail'e her efelendiğinde, seçmenlerini coşturuyor, siyasal İslamcı kalabalıkları kendine daha çok bağlıyordu. Fakat ABD'de sürekli mevzi kaybetmesi, akabinde Reza Zarrab dosyasının açılması ve ibrenin kendisini göstermesi ve elbette ortak enerji projelerindeki payından ötürü İsrail'le her konuda uzlaştı. 20 Milyon Euro'luk tazminat karşılığında, İsrail'in bütün sorumluluğunu görmezden gelmeyi kabul etti. Dahası 29 Haziran 2016'da yaptığı bir konuşmada, **“Mavi Marmara'yı yola çıkarırken bana mı sordunuz?”** diyerek tartışmaların üstüne beton döktü.

MEHMET YILDIZ

MehmetYildiz@Tr724.com

'GAZETECİLİK SUÇUNU İŞLEMekten CEZALANDIRILMASINA...'

Darbelerde önce medya kontrol altına alınır. Çünkü darbecilerin meşruiyetlerini halka kabul ettirmeleri için medya önemli bir araçtır. Türk medyası bugüne kadar yaşanan bütün darbelerde kötü sınav vermiş, genelde darbecileri destekleyen yayınlar yapmıştır. Öte yandan medya patronlarının başka sektörlerde hatırı sayılır yatırımlara sahip olması, hoş gitmeyen yayınlar yapıldığında ilan gelirlerinin kesilmesi, sürpriz vergi cezaları ve kapatma gibi yaptırımlarla karşılama ihtimali de bu desteğin önemli sebeplerinden.

17/25 Aralık yolsuzluk skandalıyla öğrendiğimiz hususlardan birisi de tamamıyla Erdoğan'ın kontrolünde bir '**Havuz medyası**' oluşturulmasıydı. Ayrıca Enerji Bakanı Berat Albayrak'ın geçenlerde ortaya saçılan maillerinden de anlıyoruz ki Doğan Grubu da '**Damat**' Mehmet Ali Yalçındağ üzerinden bu havuza dahil olmuş, Erdoğan'ın '**Medya İmami**' Serhat Albayrak'a sormadan adım atmaz hale gelmiş.

Yeni Türkiye'nin medyasında gazetecilik, günün 24 saati iktidara yalakaılık yapmak, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanların canlı yayınlanan konuşmalarından kalan boşlukları gelen haberlerle doldurmak şeklinde yapılır oldu. Arada kazara gazetecilik yapanlar olursa da gazeteci görünümlü tetikçiler üzerinden doğduğuna pişman ediliyor.

BASIN YAZMAZSA KİMSE DUYMAZ

Dünyanın her yerinde basın iktidarı eleştirir, denetler, ihmalkarlıklarını, ve hatalarını deşifre eder. Haksızlığa uğrayanın sesini duyurur, gücün karşısında ezilen kimsesizlere arka çıkar.

Bu yüzden '**dördüncü kuvvet**' diye anılır, kamu adına denetimin merkezidir.

Eğer bir ülkede iktidar basını, basın da iktidarı övüyorsa orada bir sorun vardır. Bizdeki '**havuz**' medyası tam da böyle. Ertuğrul Özkök'ün A330 mürettebatı diyerek arada bir ti'ye aldığı havuz kalemlerinin '**körler sağırlar birbirini ağırlar**' vaziyetlerine milletçe çok alıştık. Soru sormak değil uçakta uçmak marifet çünkü...

Erdoğan ve AKP iktidarının muhaliflere (ya da kendine biat etmeyenlere) uyguladığı baskılardan, iktidar önünde diz çökmemiş ve havuza dahil olmamış medya sayesinde az çok haberdar oluyorduk.

668, 675, ve 677 sayılı OHAL KHK'ları ile, 16 televizyon, 5 haber ajansı, 24 radyo, 62 gazete, 19 dergi, 29 yayınevi ve dağıtım kanalı kapatıldı.

Bütün darbelerde olduğu gibi Erdoğan'ın darbesinde de yaşanan hukuksuzlukların duyulmaması için muhalif medya kuruluşları birer birer kapatıldı, gazeteciler, yazarlar, muhabirler, gazete sahipleri hapse atıldı, mallarına el konuldu. Yetmedi sosyal medya hesaplarına bile yasak getirildi. 668, 675, ve 677 sayılı OHAL KHK'ları ile, 16 televizyon, 5 haber ajansı, 24 radyo, 62 gazete, 19 dergi, 29 yayınevi ve dağıtım kanalı kapatıldı.

Zaman Gazetesi başta olmak üzere bir çok gazete çalışanı, gazete dağıtıcısı, aşçısı, şoförü ve

güvenlik görevlisine varıncaya kadar bir çoğu 15 Temmuz'dan itibaren komşuları tarafından ihbar edildi, polis tarafından gözaltına alındı, bir kısmı tutuklandı. Polisin bir kişiyi gözaltına alması için Zaman Gazetesi vb. gazetele- re abone olduğuna dair isimsiz bir ihbar yeterli sayıldı.

BU İDDIANAMEYİ YAZAN SAVCILAR NEREDE YETİŞİR?

Geçen Ağustos ayında 20 yıl gazetecilik yaptıktan sonra işsiz kalmış bir gazeteci, çocuklarını parkta gezdirirken polis tarafından kelepçelenip gözaltına alındı. Kısa süre içinde silahlı terör örgütüne üye olmaktan hakkında iddianame düzenlendi. İddianameyi okudum. Savcı beye göre iktidarı eleştiren yayınlar yapmak suçmuş! Bunu derken aslında gazetecilik yaptıkları bir nevi itiraf edilmiş. Zaman, Today's Zaman, Bugün, Taraf, Cumhuriyet gibi havuza dahil olmayan gazetelerden herhangi birinde yöneticilik yapan, çalışan veya bu gazetele- ri satın alan milyonlarca okuyucu, ya **'silahlı terör örgütü yönetmek'** veya **'silahlı terör örgütüne üye olmak'** suçlarını işlemiş sayılmış!

Ve iddianamede yer alan akıldışı suçlamalar:

1) Cemaate yakın bir gazetede çalışmış olmak, 2) Bank Asya'da hesap açtırmak, 3) Çocuğunu Cemaate yakın bir okulda okutmak! Eğer bunlar suç ise önce hapse tıkmayacak bir AKP'li bakan, milletvekili var mıdır?

Bir başka çarpıcı örnek de sulh ceza hakimlerinin tutuklamaya itiraz taleplerinin değerlendirilmeleri. Bir avukat arkadaşım anlattı. 18 tane gazeteci farklı avukatlar aracılığıyla farklı tarihlerde farklı dilekçelerle tutukluluğa itiraz etmiş. Normal olan her talebin ayrı ayrı gerekçelendirilerek karara bağlanması. İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimi İslam Çiçek, ihtimal ki 18 gazetecinin dilekçesini tek tek okumaya vakti olmamış, hepsini bir kalemde ele alarak tek kararla tutukluluğun devamını uygun görmüş!

Aylardır gazetecilik yapmaktan başka bir suçları olmayan onlarca gazeteci somut bir delil olmaksızın cezaevinde tutuluyor. Neye itiraz ettiklerine bile bakmadan basmakalıp/matbu gerekçelerle, tutukluluğun devamına karar vermiş.

Hatırlayalım. O günlerde havuzun bütün gazeteleri hep bir ağızdan **'darbeye iştirak'** suçundan gözaltına alındıklarını yazmışlardı. Her iki olayda da **'darbeye iştirak'** suçunu işlediklerine dair tek satır delilin olmamasını neyle izah edeceksiniz?

'SUÇU GAZETECİLİK YAPMAK'

Dün havuz medyası hep bir ağızdan **'Dünya'nın en büyük gazeteci hapishanesinden geliyor'** diyen Can Dündar'a hücum etmiş. Meğer Can Dündar'ın gazeteci dediklerinin hepsi terörist çıkmış!

Bir de ikisi tutuklu kalanı çeşitli suçlardan hüküm giymiş 20 kişilik liste yayınlamışlar. İyi de gazeteci hapishanesinden kastedilen bu değil ki!

Birincisi adi suçtan cezaevine giren hiçbir gazeteci için hiç kimse tek kelime etmiş değil. İkincisi 170'ten fazla gazeteci sadece gazetecilik yaptıkları için cezaevinde. Biriniz de korkmadan çıkıp bu yapılanlar zulümdür cesaretini gösteremeyecek mi?

Bugün cezaevlerinde çile dolduran Ahmet Turan Alkan, Ali Bulaç, Mümtaz'er Türköne, Şahin Alpay, Mustafa Ünal, Büşra Erdal, Emre Soncan, Ayşenur Parıldak ve diğer gazetecilerin hangisi bir kişiye zarar vermiş olabilir? Bu gazetecilerin darbe girişimi ile hangi somut ilişkisi vardır? Hangi somut delil ve suçlama ile aylardır cezaevinde tutuluyorlar? 27 Mayıs'ta merhum Menderes ve Demokrat Partililere **'sizi buraya tıkan irade böyle istiyor'** diyen Cunta Hakimi Egesel ile İstiklal Mahkemelerinin Kel Alilleri de böyle hüküm ihdas ediyordu. Yaz kı- zım... Suçu gazetecilik yapmak, hapsine...

1) Cemaate yakın bir gazetede çalışmış olmak, 2) Bank Asya'da hesap açtırmak, 3) Çocuğunu Cemaate yakın bir okulda okutmak! Eğer bunlar suç ise önce hapse tıkmayacak bir AKP'li bakan, milletvekili var mıdır?

Siyaset biteli çok oldu, peki neyi konuşuyoruz?

KEMAL AY

KemalAy@Tr724.com

Siyasî akımların isimleri, öncelikleri konularla ilişkili olur genelde. Cumhuriyet Halk Partisi, Osmanlı'nın yıkılmasıyla kurulan yeni rejimin (Cumhuriyet) ve onun biricik dayanağının (Halk) isimlerini almıştır üzerine. Demokrat Parti, CHP'nin zıddına duyulan ihtiyaçtan, yani demokrasiden doğmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi, evvela milliyetçilik ideolojisini benimsediğini, bunuda aktif bir biçimde, harekete dayalı olarak uygulayacağını beyan eder.

Sokaktaki günlük siyasî tartışmalarda milliyetçilere hep şu iğneli soru yöneltilirdi bir ara: Madem Türklük bu kadar önemliydi de, neden Peygamber Efendimiz Türk değildi? Bu sorudan bunalan bir MHP yöneticisinin, "Peygamber Efendimiz de aslında Türk'tü" dediği rivayet edilir. Hatta daha ileri gidip Hz. Âdem'in de Türklüğünden dem vuran olmuştur.

Ahmet Türk, Deniz Baykal'la o yıllarda aynı partide siyaset yapabiliyordu.

DENİZ BAYKAL'IN AHMET TÜRK ZİYARETİ

Zira bir parti için, siyasette öncelenen 'ideoloji', her ne pahasına olursa olsun korunmalıdır. CHP'nin parti isminde yoktu belki ama uzunca bir süre karakterini belirleyen şey laiklikti. Türkiye'deki bütün meseleleri, laiklik süzgecinden geçirerek ele alıyordu. "Bu laikliğe uygun," "Bu laikliğe aykırı"... Son 4-5 senedir buradan çıkmaya çalışıyor ancak yerine ne koyacağını henüz tam çıkaramadı.

Geçenlerde Deniz Baykal'ın, tutuklanan Ahmet

Türk'ün evini ziyaret edişini görünce, 12 Eylül sonrası günler geldi gözümün önüne. CHP, darbeye kapatıldığı için CHP kadroları Sosyal-demokrat Halkçı Parti'yi kurmuşlardı. Önceleri SODEP ve HP olarak kurulan teşkilatların birleşmesiyle bu isim ortaya çıkmıştı. Avrupa'da yaygınlaşan Sosyal Demokrasi hareketleri ile uzun yıllar 'devlet partisi' olan CHP'de bir türlü barınamayan halkçılığın birleşimiydi.

Bu parti, Kürt meselesinde hâlen bugünkü CHP'nin yaklaşımdan korktuğu bir çitayı tutturmuştu. İşte Ahmet Türk, Deniz Baykal'la o yıllarda aynı partide siyaset yapabiliyordu.

CATCH-ALL PARTİLER ÇAĞI

12 Eylül darbesinden sonra sürpriz bir şekilde seçimi kazanan Turgut Özal'ın Anavatan Partisi, ilginç bir isim seçmişti kendine. Her kesime hitap eden, önceliği pek de ideoloji olmayan

bir parti görünümü vardı. Nitekim 'dört eğilimi' temsil ettiği söylendi hep. Muhafazakârları da, içkisini içen ama dini değerlere saygılı merkez sağcısını da, büyük şehirlerdeki orta sınıfı da bünyesinde barındırabiliyordu. Bir nevi 'catch-all' (herkesi yakalayan) markaydı.

Tıpkı 1946'da kurulan Demokrat Parti gibi bir 'kadro hareketi'ydi ANAP. Yıldız bürokrat Turgut Özal ve bürokrasideki mesai arkadaşları tarafından kurulmuştu. Türk siyasetinin 'yapısal karakteri' Özal'ı da mahkûm etmişti. Bir süre sonra kendini Çankaya'da yalnız bulan Özal, bu kararından pişman olsa da, geri dönmeye ömrü vefa etmedi.

DEMİREL VS. ÖZAL

ANAP'la Doğru Yol Partisi arasında ne fark vardı acaba? Bir başka yıldız bürokrat Süleyman Demirel'in Adalet Partisi de 12 Eylül'de kapatılmıştı. Demokrat Parti'nin mirasını, önce AP'nin ardından DYP'nin sürdürdüğü sık sık dile getiriliyordu. Partinin ağır topu Hüsamettin Cindoruk'un, darbeciler tarafından asılan Adnan Menderes'in avukatı olduğu söylenip durdu hep.

ANAP, DYP'ye göre biraz daha muhafazakârdı. Daha az devletçiydi. Bu da Özal'ın tarikatlarla ve cemaatlerle yakın ilişkisi sebebiyle oldu. Demirel'in AP dönemlerinde Nurcularla kısa süreli bir flörtü olmuştu ama Demirel, kişisel hayatında Özal kadar 'içeriden' olmadı hiçbir zaman. Demirel'i yaratan, dönemin Türk siyasetiydi bir bakıma.

Aynı Türk siyaseti, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz, Hüsamettin Özkan gibi figürler çıkardı. Seküler, dindara saygılı, serbest piyasa ekonomisinden yana, devletin bölünmez bütünlüğüne inanan, bürokrasiyle iyi geçinen liderler.

EKONOMİNİN BELİRLEYİCİLİĞİ

Gelgelelim, bu topraklarda Erdal İnönü de yetişti, Bülent Ecevit de. Ama 1990'larda ABD'de Bill Clinton'ın seçim sloganı olan "Mesele ekonomi, aptal!" lafı, Türkiye için de geçerliydi. Avrupa gibi ekonominin belirli bir çitanın üzerinde seyrettiği ülkelerde bile, siyasette 'zenginleşme' sağcılarla, 'adalet' solcularla mümkün görünüyordu.

Türkiye, 1980'lere kadar hayli 'kapalı' bir ülkeydi. Turgut Özal'ın serbest ekonomi politikaları, özel televizyonların, ithalatın, yurt dışı seyahatlerinin artışıyla birlikte, Türkiye'yi dünyaya entegre hâle getirmişti. Çünkü ekonomik olarak Batı'ya açılan bir Türkiye, Batılı değerleri de içselleştirmek zorunda kalacaktı. Nitekim, 1990'larda Türkiye kendi içinde çalkantılar yaşasa da, Avrupa Birliği gündemi hep canlıydı.

YENİKAPI RUHUNUN ATASI

28 Şubat'ın ardından kurulan Bülent Ecevit'in başbakanlığındaki hükümet, şimdilerde zorla ikâme edilmeye çalışılan "Yenikapı Ruhu"nun değişik bir versiyonuydu. Refah Partisi kapatılmış, Merve Kavakçı başörtüsüyle Meclis'e alınmamış, Baykal'ın CHP'si 'muhalefete çekilmeyi' uygun görmüştü. Dışa açık laik kesimi Ecevit'in DSP'si temsil ediyor, Mesut Yılmaz'ın ANAP'ı ve Bahçeli'nin MHP'si ise bürokrasideki sağcılar ve merkez sağ seçmenini kucaklıyordu.

Bu pre-Yenikapı ruhu, Öcalan'ı asmayacak, Avrupa ile ilişkileri güçlendirme adına 'adil bir mahkemede' yargılayacaktı.

Kürtler yine resimde yoktu. 1999'da Ecevit'in yüksek oy almasının en önemli sebeplerinden biri olarak Türkiye'ye teslim edilen PKK lideri Abdullah Öcalan görülüyordu. Ancak bu pre-Yenikapı ruhu, Öcalan'ı asmayacak, Avrupa ile ilişkileri güçlendirme adına 'adil bir mahkemede' yargılayacaktı.

Türk siyasetinin bu süreçte bir açmaza girdiği aşikâr. O yıllarda MHP'li bir aile dostumuz, "Ecevit'in çocuğu olmamıştı ama Allah iki tane evlat nasip etti, biri Mesut diğeri Devlet" diyerek, bu koalisyonun yürümeyeceğini daha o günden ilan etmişti. Nitekim "Ülkücüleri sokağa çıkarmamak" dışında bir fazileti bilinmeyen Bahçeli (partinin ismindeki 'hareket' lafzını yaralıyordu bu durum), trioyu ilk bozan kişi oldu.

YENİ AKTÖR, YENİ SİYASET

2002'deki seçimlerde yeni bir aktör vardı: Adalet ve Kalkınma Partisi. İsminden de anlayabileceğiniz üzere, adaleti ve kalkınmayı önceliyordu. Refah Partisi, 'çevreden merkeze yürüyüş' ise, AKP merkezdeki çevrelilerin ilk siyasî hamlesiydi. Sürpriz bir şekilde iki partili Meclis oluşunca, AKP 'merkez' oluverdi.

Parti isimleri gibi, siyasetçilerin ideolojilerinin de anlamlı olduğu yıllar vardı. Bu kuralı galiba ilk kez ANAP bozdu. Dışa açılımcı bürokrat, tüccar, entelektüel kim varsa ANAP'ta buluşabiliyordu. Aynı şekilde ilk yıllarında AKP de 'sistem muhalifleri'nin buluşma yeri idi.

Dünyada bugünlerde 'anti-establishment' (yerleşik düzen karşıtlığı) yaygın. AKP en baştan beri bunun odağıydı aslında. Devletin 'laik ve hukuk devleti' kimliğinden taviz vermeden, dindarları da, laikçileri de (sekülerleri değil, laikçileri) mutlu etmenin bir yolu bulunabilirdi. AKP sistemi içeriden ve kendi araçlarıyla, onu yıkmadan, dönüştürerek ve sürekli eleştirerek değiştirecekti.

POST-SİYASET

AKP, kurulduğunda "Biz muhafazakar demokratiz" demişti. Bunu, Avrupa'daki Hıristiyan Demokratlar örneği ile açıklıyordu. Ancak 2013'teki sarsıntıları atlattıktan sonra Beşir (Atalay) Hoca çıkıp AKP'yi "muhafazakar devrimci" olarak karakterize etti. Bu, parti içindeki "İran Devrimi meftunu" kitlenin, güncel reaksiyonuydu.

Süleyman Demirel, siyasetçiydi. Bülent Ecevit, siyasetçiydi. Mesut Yılmaz, Tansu Çiller, siyasetçiydi. Belki de siyasetin yapısal durumu, onları buna zorluyordu. Abdullah Gül, Bülent Arınç gibi figürler de siyasetçiydi. Meclis'in bir kıymeti olduğuna, rejimin bir araya gelinerek düzeltilebileceğine, adaletin ve kalkınmanın başarılabilirliğine inanıyorlardı.

Ama siyasetçilerin, siyasetten umudunu kestikleri anlar vardır. Mesela Erdoğan, 2009 yerel seçimlerinde CHP'ye kattığı Antalya için, "Demek ki hizmet yaramıyor" demişti.

Siyasetçiler, muhalefet sıralarında oturmayı, seçim kaybetmeyi, koalisyon kurmayı, başkalarıyla uzlaşmayı bilirler. Ancak siyasetten umudunu kesenler, kendi projelerini gerçekleştirmek üzere harekete geçerler. Onlar, siyaseti ve gündelik hayatı yetersiz görür, tarih sahnesinde oynamak isterler.

AMAÇ MI, SAPMA MI?

Klasik soru oldu: "Erdoğan başından beri mi bunu amaçlıyordu, yoksa bir noktadan sonra bu yola mı saptı?" Galiba bunu kendisi dışında bilen kimse yok.

Ancak şunu bilebiliyoruz: Tayyip Erdoğan, klasik bir siyasetçi değil. Hatta daha net ifade edeyim, Erdoğan siyasetçi değil. Ne olduğu, önemli değil bu noktada. Ancak siyasetin kurallarına göre davranmayan, sistem-dışı bir aktör. Oturup satranç oynamaya kalksanız, onun için filin o anda düz gitmesi gerekiyorsa, filin düz gitmesi gerektiğini iddia edecek, hatta eğer yeterince güçlüyse, fili düz götürecektir birisi.

Bu 'adaptasyon' kabiliyeti sayesinde ki, hem Fransız devrimini tetikleyen Robespierre gibi 'devrimci' bir karaktere bürünebiliyor, hem de o devrimi bastırıp yeniden imparatorluk ilan eden Napolyon'un ruhunu içselleştiriyor.

NASIL MUHALEFET EDECEKSİNİZ?

Bir muhalefet yokluğu da, onun bu tarzıyla ilişkili aslında. Tabiat gereği, Erdoğan'ın bir diyalektiğinin, yani zıddının ortaya çıkması gerekir ama Erdoğan zıddını da bazen içeren karakteriyle, 'ilkeli duruş' imkânlarını sürekli boşa çıkarıyor. Mısır örneğinden devralırsak: Hem Mübarek'le savaşıyor ve Mursi oluyor, hem de Mursi'yi devirip Sisi hâline geliyor. Haliyle bu manevra kabiliyetine karşı durarak muhalefet yapmak imkânsızlaşıyor.

Peki, bu şekilde akışkan bir muhalefet mümkün mü? Yani Erdoğan'ın 'zikzaklarını', 'çelişkilerini' göstererek elde edilemeyen muhalif değer, başka türlü mümkün olabilir mi? Post-siyasetten sapıp yeniden siyasete geçilebilir mi?

Kelimelerin hakkı verilerek bir Cumhuriyetçi Hareket Partisi

kurulabilirse, neden olmasın? Erdoğan'ın Türkiye'deki değerlerin tümüne sahip çıkma arzusunun karşısına, Türkiye'deki değerlerin tümünü sorgulayan ve yalpalamadan, zikzak çizmeden, laf olsun diye konuşmadan, sokağa inerek bir siyasî hareket üretilebilirse, evet, böyle bir muhalefet imkânı da doğar...

Erdoğan siyasetçi değil. Oturup satranç oynamaya kalksanız, onun için filin o anda düz gitmesi gerekiyorsa, filin düz gitmesi gerektiğini iddia edecek, hatta eğer yeterince güçlüyse, fili düz götürecektir birisi...

EFE YİĞİT

EfeYigit@Tr724.com

SPOR TAKIMLARININ ACI YOLCULUKLARI

Brezilya'nın Chapecoense takımını taşıyan uçağın Kolombiya'nın Medellin şehrinde düşmesi, futbol dünyasının yaşadığı acı dolu yolculukları akıllara getirdi. Brezilya Serie A liginde 9. sırada bulunan Chapecoense oyuncularının da bulunduğu uçaktaki 81 kişiden yalnızca 5'i sağ kurtarılabildi. Takım Atletico Nacional ile oynayacağı Copa Sudamericana final maçı için deplasmana gidiyordu. 1974'te kurulan takımın en önemli başarısıydı burada finale çıkmak. Açıklama yapan yöneticiler 200 bin nüfuslu Santa Catarina'da futbolla yatıp kalkın halkın en önemli bağlılığının yok olduğunu duyurdu.

İşte tarihteki benzer vakalar...

TORİNO (TORİNO, 1949)

Bugün Juventus'un gölgesinde kalan aynı şehrin takımı Torino, 1940'lı yılların efsanesiydi. 1940-49 arasında 7 kez şampiyonluk sevinci yaşayan Torino, 5 yıl evinde yenilgi yüzü görme-yerek kırılması zor bir rekorun sahibi olmuştu. 1948-49 sezonunda milli takıma tam 10 oyuncu göndermişti. Futbol tarihinin en başarılı kulüplerinden biri olarak tanımlanan Torino'nun sonunu trajik bir uçak kazası getirdi.

'Il Grande Torino' (Büyük Torino) lakabıyla tanınan kulübün başkanı Comendador Novo, Portekizli futbolcu Xico Ferreira'nın jübilesi için Benfica takımıyla bir dostluk maçı ayarladı. Lizbon'a rahat bir şekilde ulaşan ekip 4 Mayıs 1949 tarihli dostluk maçında Benfica'ya 4-2 yenilip

dönüş yolculuğuna geçti. Pilotlar, kuleden iniş izni istemişti. Hava yoğun yağmurlu ve fırtınalıydı. Takımı taşıyan uçak Torino Havaalanına yaklaşırken saat 17:05'te 672 metre yüksekliğindeki Superga tepesinde kurulu bazilikaya çakıldı.

Bu kazada 18'i futbolcu olmak üzere, aralarında yönetici ve gazetecilerin de bulunduğu 31 kişi hayatını kaybetti. Ölenler için devlet töreni düzenlendi. Cenazeye katılanlar arasında sakatlığından dolayı Benfica maçına götürülmeyen Sauro Toma da vardı. Toma, efsane takımdan geriye kalan tek oyuncu olmuştu. Torino geride kalan son dört maçını genç takımla bitirdi ve sezonu yine şampiyonlukla tamamladı. Fakat o kupanın ardından bir daha eski günlerine dönemedi...

Futbol tarihinin en başarılı kulüplerinden biri olarak tanımlanan Torino'nun sonunu trajik bir uçak kazası getirdi.

MANCHESTER UNITED (MÜNİH, 1958)

6 Şubat 1958'de İngiliz Manchester United takımını taşıyan uçak, Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası maçı için gittiği Belgrad'dan İngiltere'ye doğru havalanmış, Münih Havalimanı'na yakıt ikmali için inmişti. Yoğun kar yağışı altında, ilk iki denemesinde kalkış yapamayan uçak, üçüncü denemesinde yeterince hıza ulaşamayarak, çevredeki bariyerlere çarptı. 23 kişi hayatını kaybetti, 21 kişiye yaralı olarak kurtarıldı.

O yıllarda fırtına gibi esen United'ın, takım kaptanı Roger Byrne, ve oyuncuları Tommy Taylor, Mark Jones, David Pegg, Geoff Bent, Eddie Colman, Billy Whelan ve Duncan Edwards hayatını kaybedenler arasındaydı. Kazada, takımın kalecisi Harry Gregg ise 'kahraman' olmuştu. Gregg, bir yolcuyla bebeğini kurtardıktan sonra hocası Matt Busby'yi ve Bobby Charlton'u da enkazdan çıkardı. Bu kazadan kurtulan efsane futbolcu Charlton, 1966'da İngiltere'yi Dünya Kupası'nda şampiyonluğa taşıyacaktı.

Kazada ağır yaralanan manejer Matt Busby, iyileşerek takımı çalıştırmaya devam etti. Tam 25 yıl Manchester United'ı çalıştıran Busby'nin rekorunu Sir Alex Ferguson 2010 yılında kırabildi. United o yıl ligde kalan maçlarını paf takımı ile oynamış ve sezonu 9. sırada tamamlamıştı.

ZAMBİYA MİLLİ TAKIMI (LIBREVILLE, 1993)

1994 Dünya Kupası eleme maçlarında Gabon ile deplasmanda karşılaşacak olan Zambiya Milli Takımı, bu ülkenin başkenti Libreville'e doğru yola çıkmıştı. Yolda bir kez yakıt ikmali yapan ve arızası olduğu anlaşılan uçak yine de yoluna devam etmek istedi. Ancak inişin yapılacağı

havalimanına çok kısa bir mesafe kala 17 Nisan 1993'te düştü.

Toplam 30 kişinin hayatını kaybettiği kazada Zambiya Milli Takımı, teknik ekip ve oyuncularından 18 kişiyi kaybetti. Zambiya'dan kurtulan tek isim, kendi imkânlarıyla Libreville'e gelecek olan ve o dönem PSV Eindhoven formasını giyen Kalusha Bwalva oldu. Zambiya futbolu ilerleyen yıllarda Bwalva etrafında toplandı. 2003-06 arasında milli takım teknik direktörlüğü de yapan Bwalva, 2008 yılında Zambiya Futbol Federasyonu Başkanı seçildi.

LOKOMOTİF YAROSLAVL (YAROSLAVL, 2011)

Uçak kazalarının sık görüldüğü Rusya, 2011'deki kazada Lokomotif Yaroslavl hokey takımının yaşadığı trajedi ile sarsıldı. Lokomotif Yaroslavl ekibini Belarus'taki şampiyonaya götüren yolcu uçağı, Yaroslavl'daki Tunoshna Havalimanı'ndan kalkışı sırasında Volga Nehri yakınlarına düştü. Uçaktaki 45 kişiden 43'ü öldü, 2 kişi ise yaralı olarak kurtuldu.

Rusya Buz Hokeyi Ligi'nin en önemli takımlarından olan Lokomotif Yaroslavl, bir önceki sezonu 3. sırada tamamlamıştı. Takımın kadrosunda, Avrupa'nın önemli buz hokeyi oyuncuları bulunuyordu.

Rusya, daha önce de iki kez içinde sporcuların da bulunduğu uçak kazaları yaşamıştı. 1950'de Ekaterinburg'da gerçekleşen kazada, VVS Moskova'nın 11 oyuncusu, 1979'da ise Özbekistan liginde mücadele eden Pahtakor Taşkent takımının 17 çalışanı bu kazalarda hayatını kaybetmişti.

O yıllarda fırtına gibi esen United'ın, takım kaptanı Roger Byrne, ve oyuncuları Tommy Taylor, Mark Jones, David Pegg, Geoff Bent, Eddie Colman, Billy Whelan ve Duncan Edwards hayatını kaybedenler arasındaydı.

ÇOCUKLARDAKI EKLAN BAĞIMLILIĞI:

Dijital Eroin

Çocukların dijital ürünlerle geçirdiği sürepikologlarınveçocukgelişimiuzmanlarının değişmez gündemi olmuş durumda. Uzmanlar, ekran karşısında çok uzun zaman geçiren çocukların aşırı kilo alma, uykusuzluk ve gelişim bozuklukları yaşayabileceğine dikkat çekiyor. İngilizdenetimkuruluşuOfcom'unaraştırmasına göre, İngiltere'de 5 yaş altı çocukların üçte biri akıllı telefona ya da tablet sahibi. Bu çocuklar günde en az 5 saatlerini dijital cihazlarla ya da

televizyon karşısında geçiriyor. Pedagoglar, bu sürenin 1 saati aşmaması gerektiği konusunda uyarıyor. Psikoterapist Dr. Nicholas Kardaras ise ekran bağımlılığını "dijital eroin" olarak tanımlıyor. Kardaras, "Bazıları beni felaket tellallığıyla suçluyor. Ancak kristal meth problemi olan insanları tedavi ettim. Size şunu söyleyebilirim ki, dijital bağımlılığı aşmak daha zor. İlegal uyuşturucuların aksine ekranlar her yerde." diyor.

Dişlerinizi çilekle fırçalayın!

Tüketilen içecek gıdalar dişlerinizin rengini soldurur. Dişlerinizi kimyasal madde kullanmadan beyazlatabilirsiniz. Öncelikle ağız sağlığınız için, her yemekten sonra ya da en az günde 2 kez dişlerinizin fırçalamayı ihmal etmeyin. Unutmayın, ağız bakımının iyi olması koroner kalp hastalığı ve felç gibi diğer kalp sorunlarının riskini azaltır.

Rengi sararan dişlerinizi beyazlatmak ve güçlendirmek için küçük çilekleri ezin ve fırçasıyla dişlerinize uygulayın. 5 dakika bekledikten sonra ağızınızı suyla iyice çalkalayın. Çileğin içindeki C vitamini plak oluşumunu yok eder. Yüzey lekelerinin çıkmasına yardımcı olur.

Yemeklerden sonra peynir yemeyi deneyin! Peynir, çürükleri önler diş minesini canlandırır. Kabartma tozunun faydası çoğu kişi tarafından bilinir. Kabartma tozunu limonla karıştırıp macun haline getirin ve dişlerinizi fırçalayın. Diş minesindeki yüzey lekelerinin zamanla kaybolduğunu göreceksiniz. Diş ve dişetleriniz hassas ise tek başına karbonat kullanmak daha faydalı olabilir.

Bir başka doğal yöntem olarak ise, yemek sonrası havuç, kereviz, turp, elma çiğneyin. Isırılarak yenilen meyve ve sebzeler tükürük üretimini artırır. Tükürüklerin ekseriyetle diş çürüğüne yol açan bakterileri yok eder.

KÜNYE

Genel Yayın Yönetmeni
Selim GÜNDÜZ | SelimGunduz@Tr724.com

Haber Direktörü
Sefer CAN | SeferCan@Tr724.com

Yayın Koordinatörü
Ali Mirza YAZAR | AliMirza@Tr724.com

Yazışleri Müdürü
Erman YALAZ (Web) | ErmanYalaz@Tr724.com
Kemal AY (e-gazete) | KemalAy@Tr724.com

Tasarım
Alper UYANIK | AlperUyanik@Tr724.com
Zülfikar ALİ | ZulfikarAli@Tr724.com

Sosyal Medya Editörü
Ömer Özdemir | OmerOzdemir@Tr724.com

İmtiyaz Sahibi Temsilcisi ve Hukuk Danışmanı
Mehmet YILDIZ | MehmetYildiz@Tr724.com

Reklam | info@Tr724.com
E-gazete | Egazete@Tr724.com